

Analyse Lokale Financiën 2022

10.06.2022

Inhoud

- 1 Macro-economische context
- 2 Impact op de gemeente-uitgaven?
- 3 Hoe evolueren de ontvangsten?
- 4 Wat zijn de gevolgen voor het financieel evenwicht?
- 5 Kunnen gemeenten hun investeringsplannen realiseren?

2022: een jaar onder hoogspanning

2020

2021

2022

Gemeentefinanciën onder druk?

- Gevolgen covidcrisis
- Effect pensioenhervorming
bouwt op (wet van 2011)

Zwaar verstoorde macro-economische context

- Inflatieschok
- Gestegen energieprijzen
- Prijs van bouwmaterialen
- Rente

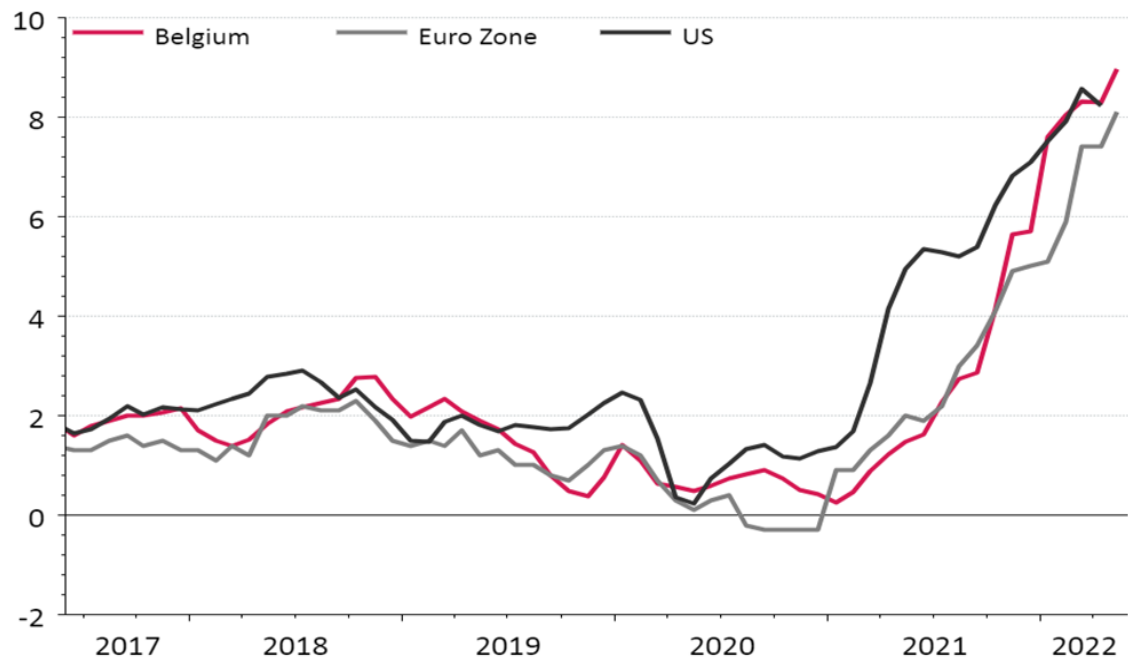

Macro-economische context

Inflatie rukt sneller op in België

Inflation Belgium, Euro Zone and US

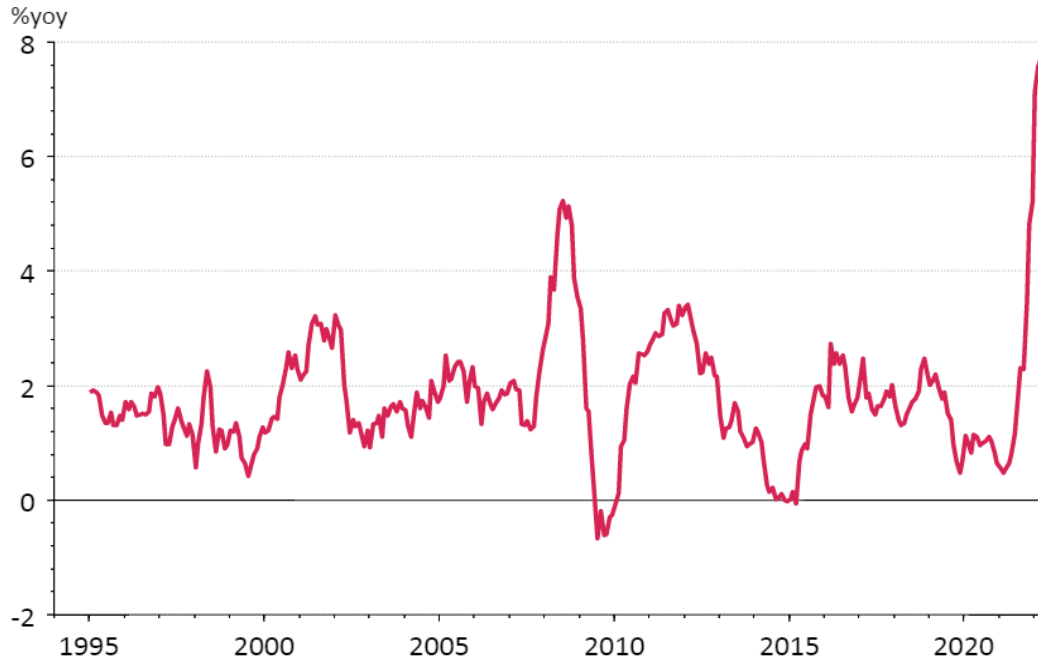
Source: Refinitiv Datastream / Fathom Consulting

Ook de kerninflatie –
zonder energie- en
voedingsprijzen – is aan
de hoge kant.

Dit wijst op tweede
ronde-effecten.

Onze concurrentiekracht dreigt in het gedrang te komen door de automatische loonindexering.

Belgian Health Index Inflation

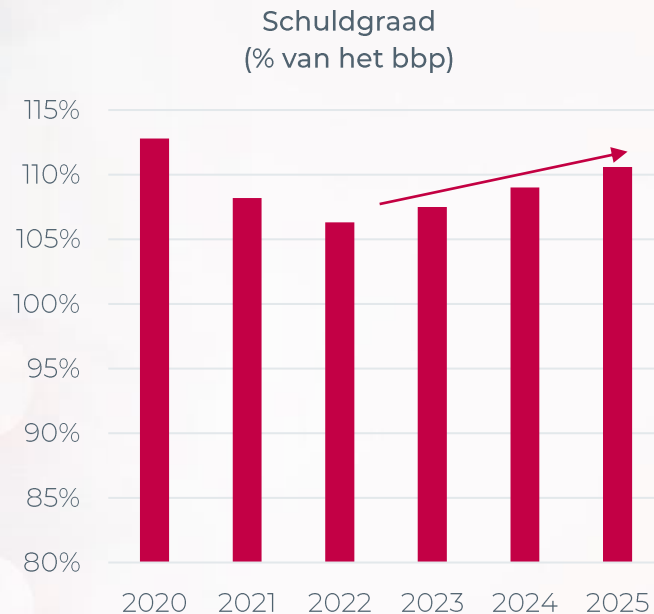
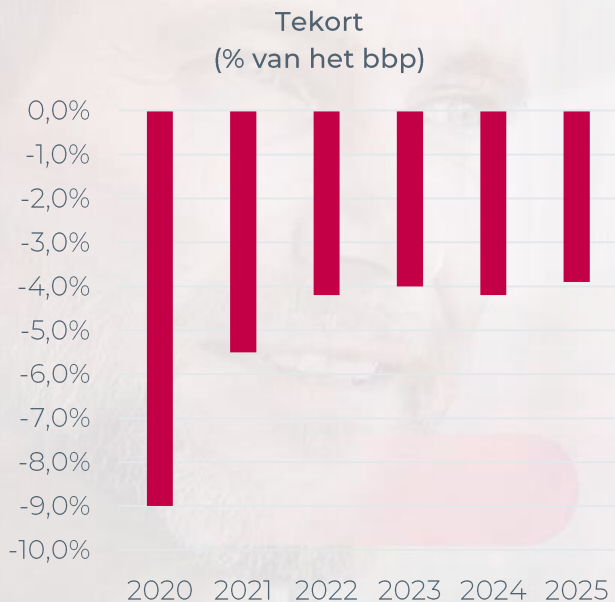

Source: Refinitiv Datastream / Fathom Consulting

Voorlopig vangen vele bedrijven de hogere loonkosten op via hun winstmarges.

Maar als het Russisch-Oekraïens conflict escaleert of lang aanhoudt, zullen steeds hogere loonkosten moeilijk te verteren zijn.

Mogelijke ontsporing van de Belgische overheidsfinanciën. “general escape clause” van EU verlengd tot eind 2023.

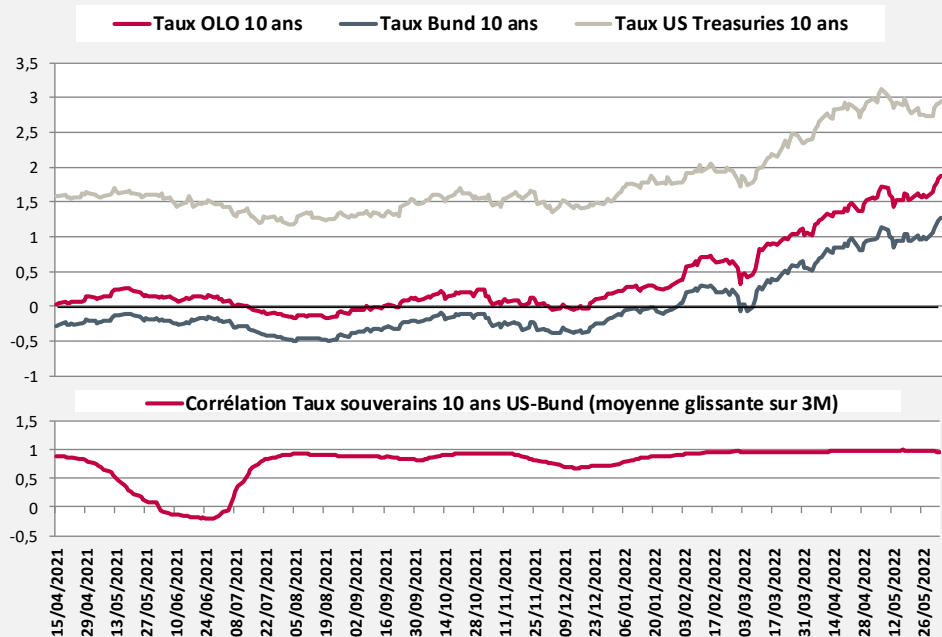

Bron: 2020-2021 - NBB (20/04/2022), 2022-2025 Rapport HRF (09/04/2022) op basis van het FPB

Macro-economische prognoses Belfius Strategic Research

	GDP projections (%yoy)			HICP projections (%yoy)		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Belgium	6,1	2,2	1,6	3,2	8,3	2,3
Eurozone	5,4	2,8	2,0	2,6	6,6	2,3
UK	7,4	3,7	1,5	2,4	7,0	3,3
US	5,7	3,2	2,2	4,7	6,8	2,7
China	8,1	4,5	5,2	1,2	2,3	2,0

De rente-omgeving blijft opwaarts gericht

Government Bond yields %	Forecasts (%)						31/12/2022
	Spot	1Y	2Y	3Y	4Y	5Y	
Belgian OLO 10Y	1,83	2,17	2,29	2,40	2,50	2,63	2,06
Italian BTP 10Y	3,29	4,02	4,19	4,25	4,30	4,33	3,66
German Bond yield 10Y	1,23	1,77	1,92	2,00	2,10	2,13	1,61

Impact op de gemeente-
uitgaven?

Impact op de gemeente-uitgaven?

De consumptieprijsindex=

Economische indicator die mettertijd de evolutie meet van de prijzen voor een **korf goederen en diensten** die worden aangekocht door de gezinnen,

en die geacht worden **representatief te zijn voor hun consumptie**

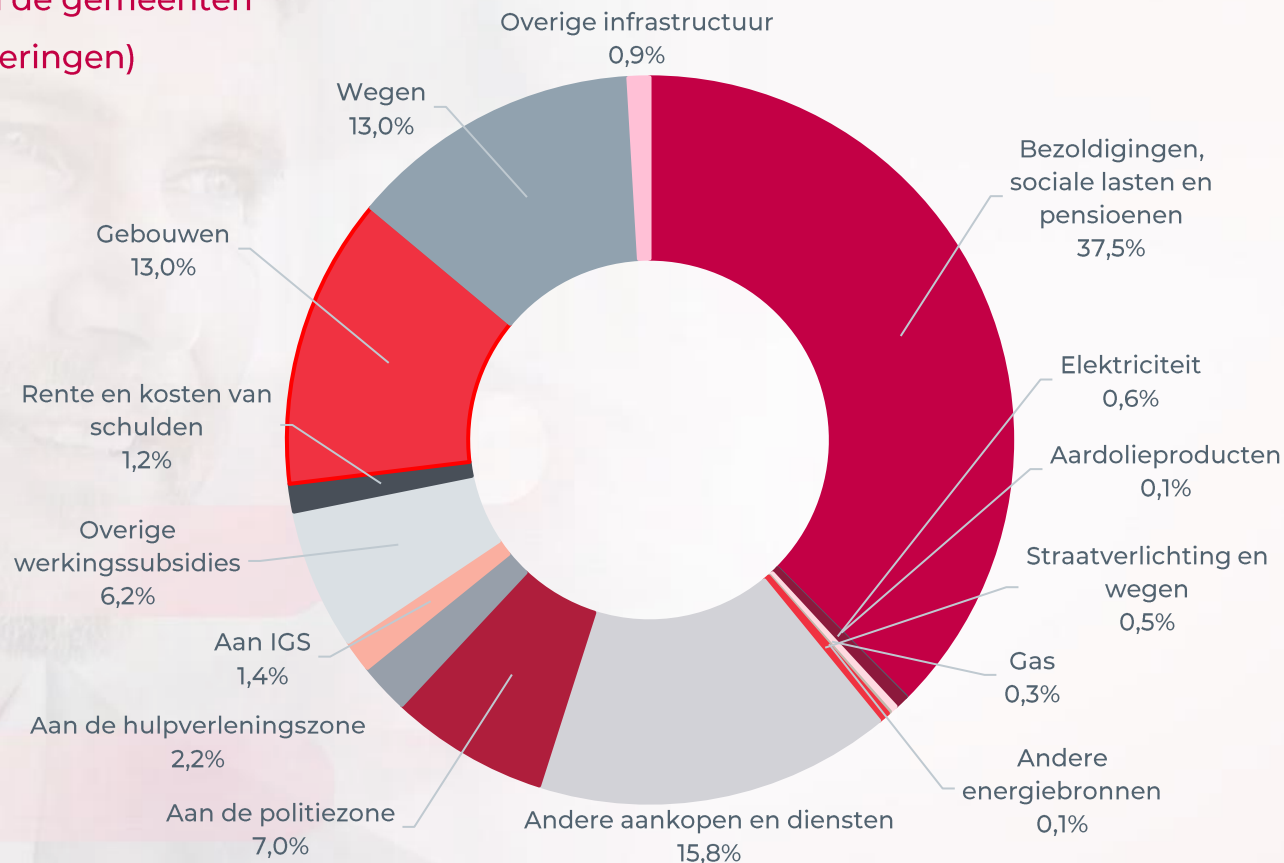
Bron: FOD Economie

Impact op de gemeente-uitgaven?

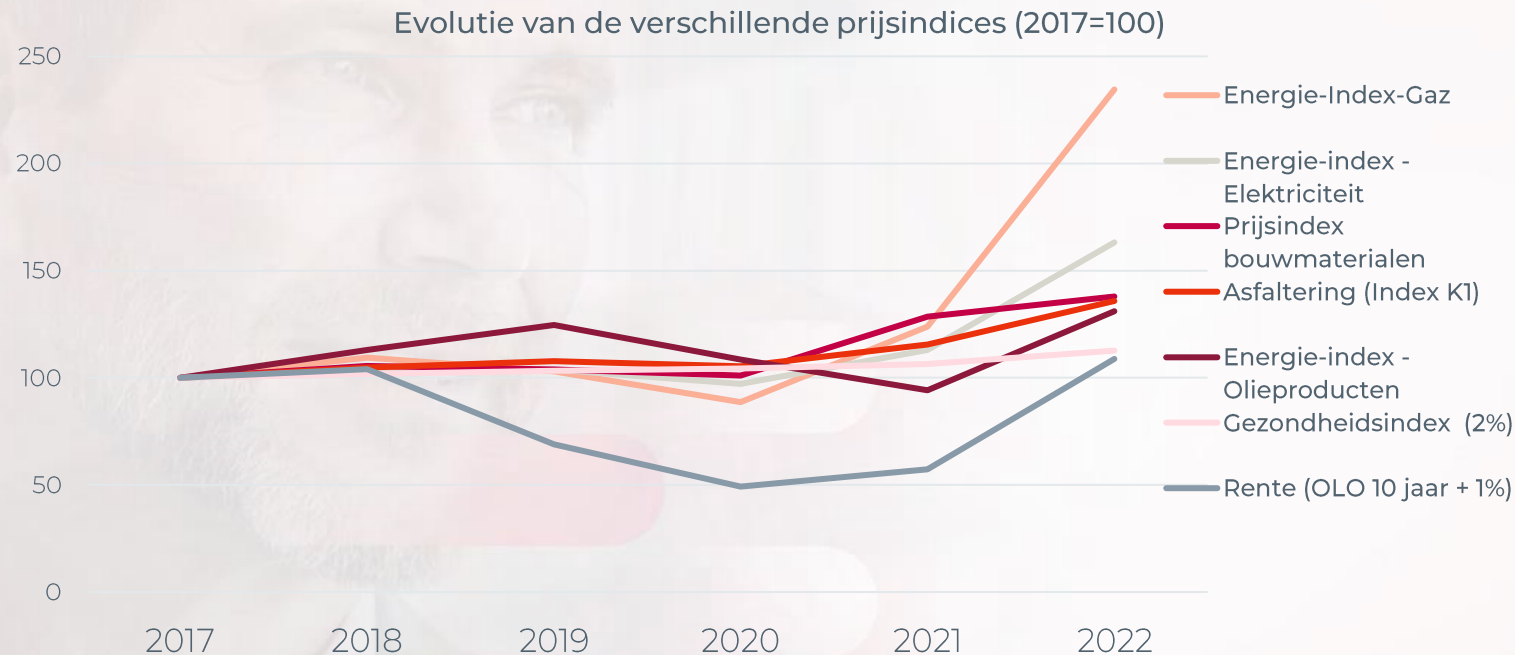
Uitgavenprofiel van de gemeenten

(exploitatie + investeringen)

Impact op de gemeente-uitgaven?

Indexkorf van de gemeenten: gevoeliger voor de macro-economische evolutie

Impact op de gemeente-uitgaven?

Indexkorf van de gemeenten: gevoeliger voor de macro-economische evolutie

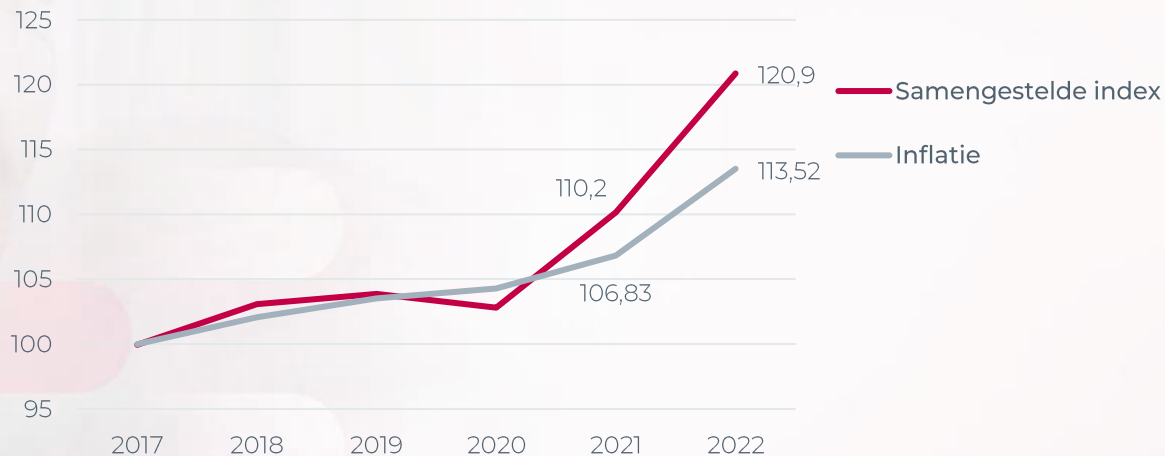
KORTOM: GEMEENTE-UITGAVEN ONDERVINDEN STERKER EFFECT VAN INFLATIE EN PRIJSEVOLUTIES

Evolutie in 2022 van de
'Indexkorf van de
gemeenten'

versus

'Indexkorf van de
gezinnen'

Vergelijking indexkorf gemeenten met inflatiepeil (2017 = 100)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Samengestelde index	100	103,1	103,9	102,8	110,2	120,9

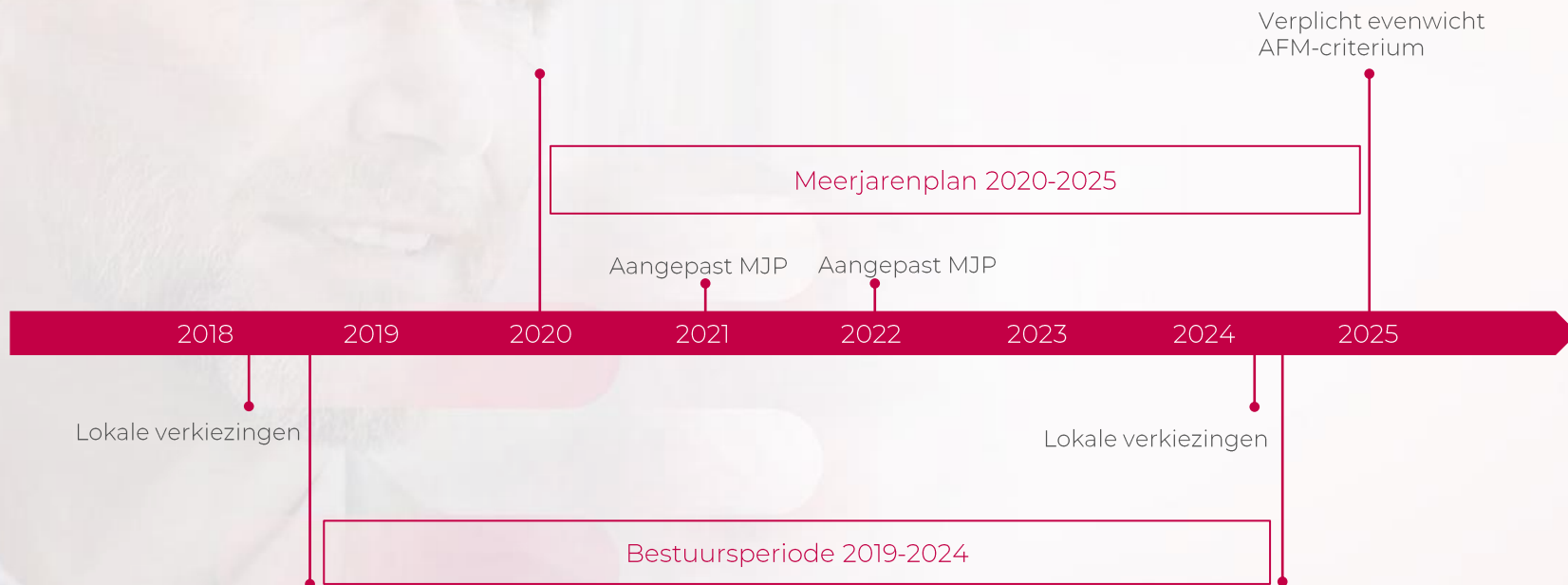
Impact op de gemeente-uitgaven?

Vlaanderen

Vlaamse gemeenten: aangepast meerjarenplan (AMJP) 2020-2025

UITDAGING VOOR DE GEMEENTEN:

IMPACT VAN DE INFLATIE IS GROTER DAN GERAAMD IN AMJP VAN 2022

| Impact op de gemeente-uitgaven?

Brusselse gemeenten: begroting 2022

Brussel

UITDAGING VOOR DE GEMEENTEN:

IMPACT VAN DE INFLATIE IS GROTER DAN GERAAMD IN DE BEGROTING 2022

Slechts **15 van de 19 begrotingen 2022 beschikbaar** door vertraging bij goedkeuren van de gemeentebegroting

Impact op de gemeente-uitgaven?

Exploitatie: er is heel wat **ONZEKERHEID**

48
%

MEERUITGAVEN T.O.V. GEPLANDE CIJFERS 2022

- Personeelskosten

- Aantrekken van de inflatie werd onderschat
- Inflatievooruitzichten in de herfst van 2021 waren 1,6% - 1,8%

- Want de meeste gemeenten hebben slechts **1 overschrijding** van de indexdrempelwaarde (+2%) voorzien in hun AMJP 2022
- Wat zijn de meeruitgaven bij **4 overschrijdingen**?

Gepland in AMJP 2022

Meeruitgaven Te voorzien bij aanpassingen in 2022

1x indexoverschrijding

Loonkosten +4,2%
+240 miljoen euro

4x indexoverschrijding

Loonkosten +8,4%
Simulatie: +250 miljoen euro
EXTRA uitgaven

2023

2023

→ Nauwelijks evolutie geraamd voor 2023

2x indexoverschrijding te voorzien in 2023

Impact op de gemeente-uitgaven?

Gewone dienst: er is heel wat **ONZEKERHEID**

42%

- Personeelskosten

- Impact **sectorakkoord** voor de Brusselse lokale besturen (2021-2025) begint te spelen in 2022
- In 2021 hebben een aantal gemeenten **personeel benoemd** (→ meer VTE statutairen!)
- De meeste gemeenten voorzagen slechts 1 overschrijding van de spilindex (+2%) in de initiële begroting 2022

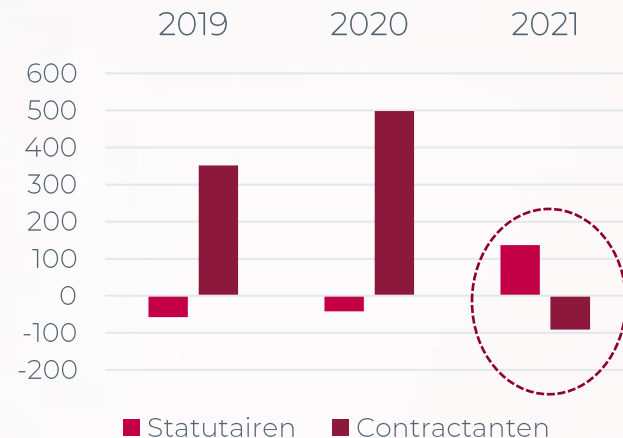
→ **Initiële begroting 2022: +6,4%**

Welke meeruitgaven door nieuwe overschrijdingen van spilindex?

→ **Simulatie impact op begroting 2022: 10,6%**

+45 miljoen EUR EXTRA

Evolutie aantal VTE volgens statuut

Impact op de gemeente-uitgaven?

Exploitatie

MEERUITGAVEN T.O.V. GEPLANDE CIJFERS 2022

22%

- Werkingsuitgaven

Focus op de energie-uitgaven

- Onderschatting van de prijsevolutie
- Meeruitgave? Helft? Verdubbeling?
Afhankelijk van type contract

Gepland in 2022

Meeruitgaven Te voorzien bij aanpassingen in 2022

Energiekosten

VLA:

+6,3%

+15 miljoen euro

BRU:

-7,3%

-25 miljoen euro

Energiekosten

+50%

Simulatie:

VLA:

+105 miljoen euro EXTRA

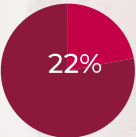
BRU:

+12,5 miljoen euro EXTRA

2023?

Impact op de gemeente-uitgaven?

Exploitatie

22%

MEERUITGAVEN T.O.V. GEPLANDE CIJFERS 2022

- Werkingssubsidies aan

Gepland in 2022

- Politiezones +3,2%
- Hulpverleningszones -0,2%
- IGS
- Kerkbesturen

Simulatie: +110 miljoen euro EXTRA

- Individuele hulpverlening

- Hulpverlening +1,2%

- Inflatie-impact brengt ook bij andere lokale besturen hogere personeelskosten mee, die doorgerekend zullen worden in de werkingssubsidies van de gemeenten
- Sectorakkoord politie + oplopende pensioenbijdragen (o.a. bij de grote steden)
- Sociale hulpverlening blijft hoog in de nasleep van de covidcrisis
- Onder meer door de bijkomende hulpvragen voor oplopende energiefacturen

Impact op de gemeente-uitgaven?

Gewone dienst

Brussel

30%

Overdrachtuitgaven

	% Evol.
Dotatie aan het OCMW	10,6%
Dotatie aan de politiezone	2,0%
Dotatie aan de hulpverleningszone	-
Ondernemingen	12,5%
Gezinnen & lokale verenigingen	0,7%
Totaal	5,1%

- **OCMW:** veel hogere dotatie door impact van het sectorakkoord (gemeente stort dit bedrag door aan OCMW)
Sociale bijstand blijft op zelfde niveau als in 2021
(impact covidcrisis en gestegen energiekosten)
- **PZ:** trage groei / impact inflatie onderschat voor 2022
(Personeelskost > 90% totale begroting)
- **HVZ:** geen bijdrage van de gemeenten voorzien, want is bevoegdheid van het Brussels Gewest (DBDMH)
- Impact van personeelskosten & energie op de gemeentedotaties:
→ **Meeruitgave 2022: +/-35 miljoen euro**
(hypothese : 2/3 impact betaald door gemeenten)

Impact op de gemeente-uitgaven?

Exploitatie

Vlaanderen

2%

MEERUITGAVEN T.O.V. GEPLANDE CIJFERS 2022

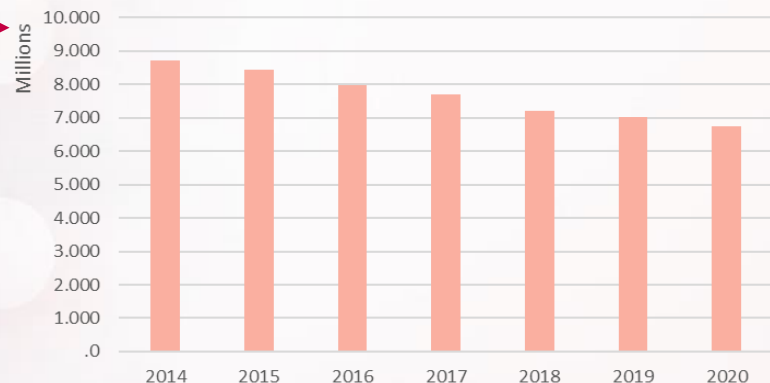
- Financiële kosten

- Financiële kosten -3,0% voorzien in 2022
+3,2% voorzien in 2023

→ LENEN / NIET-LENEN

- Schuldafbouw Vlaamse gemeenten
- Stabiele schuldgraad Brusselse gemeenten
- Bodemrente is bereikt
- Rente neigt tot opveren
- Impact op toekomstige financiële kosten, is langzaam proces

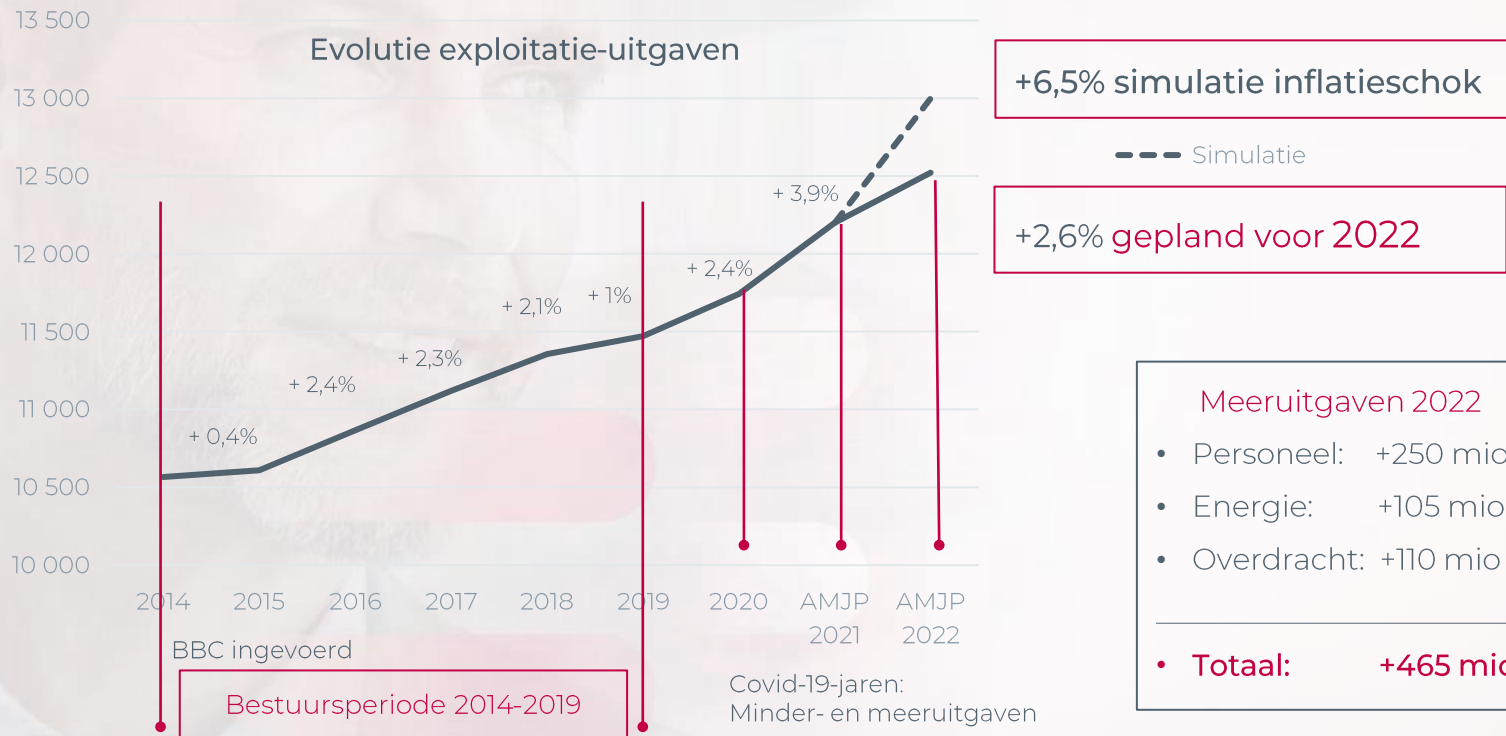
Leningschuld daalt

Impact op de gemeente-uitgaven?

- Vlaamse gemeenten: samenvatting simulatie

MINSTENS 465 MILJOEN EURO EXPLOITATIE-UITGAVEN EXTRA DAN GEPLAND VOOR 2022

Impact op de gemeente-uitgaven?

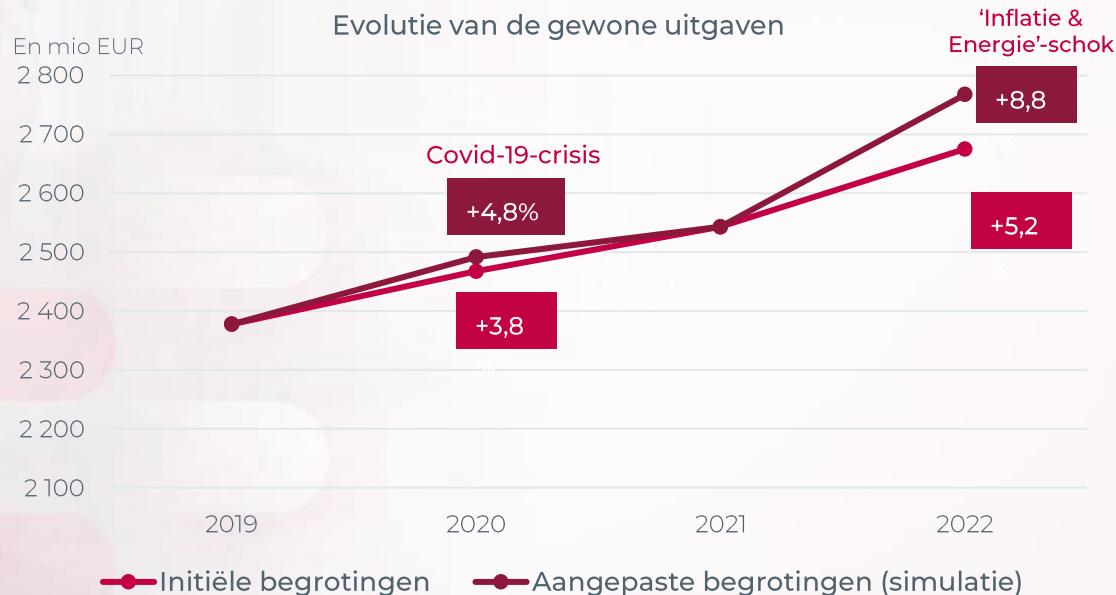
Meeruitgaven gewone dienst t.o.v. initiële begrotingen 2022?

- Samenvatting simulatie
- Minstens 92,5 miljoen euro meeruitgaven gewone dienst t.o.v. initiële begrotingen 2022

Meeruitgaven 2022

- Personeel: +45 mio EUR
- Energie: +12,5 mio EUR
- Overdracht: +35 mio EUR

• **Totaal: +92,5 mio EUR**

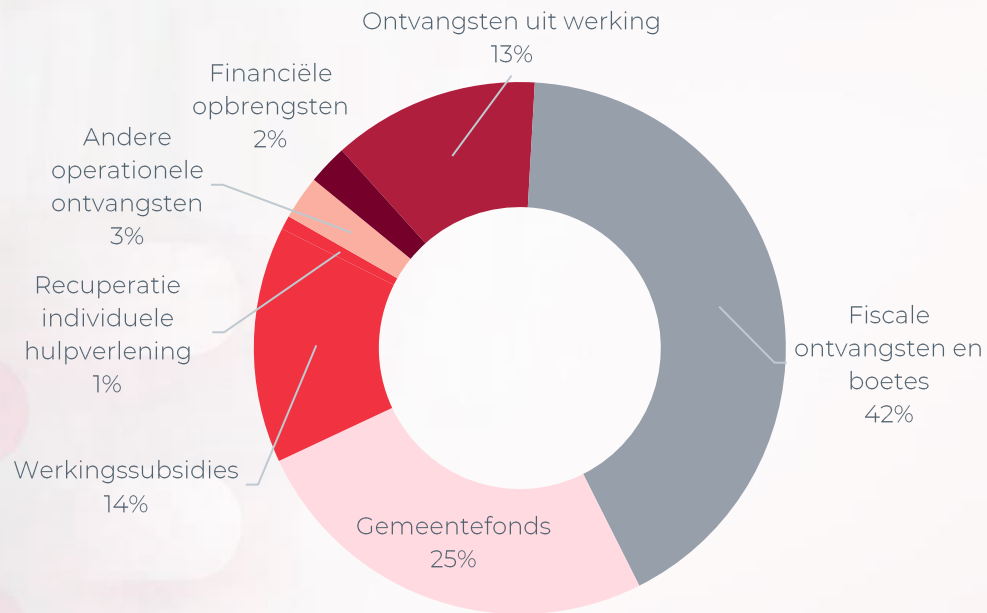
Hoe evolueren de
ontvangsten?

Hoe evolueren de ontvangsten?

INDEXATIEMECHANISMEN?

- Belastingontvangsten APB & OOV
- Gemeentefonds
- Werkingssubsidies
- Inkomgeld / prestaties
- Dividenden

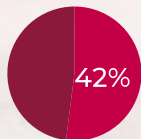
Exploitatie-ontvangsten - 2022 (in %)

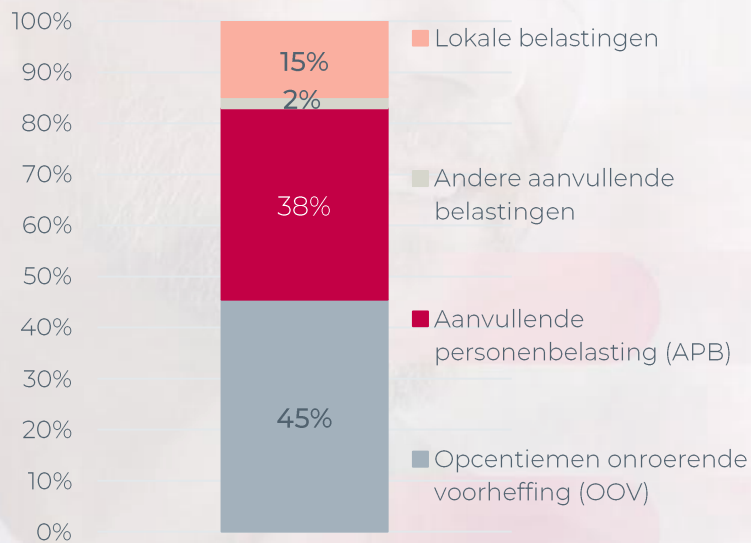
Hoe evolueren de ontvangsten?

Impact op de belastingontvangsten volgt met vertraging

- Fiscaliteit

Fiscale ontvangsten - 2022 (in %)

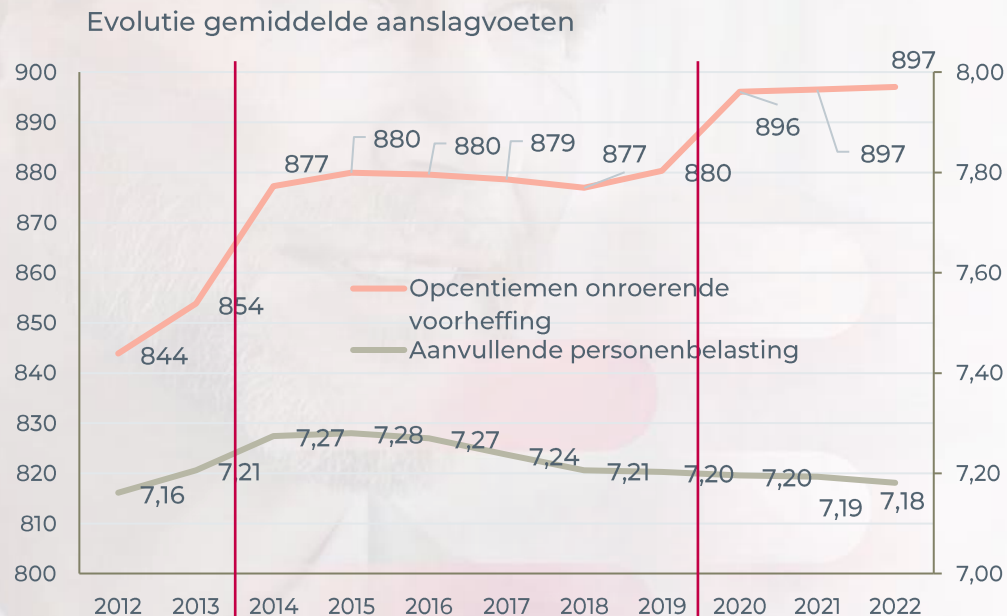
- Terugkeer naar een 'normale evolutie' na de covidcrisis
 - Een 50-tal Vlaamse gemeenten voorziet geen toename APB
 - Belastingbasis: indexatie van het kadastraal inkomen en van de lonen volgt
- > inflatie zichtbaar in de ontvangsten 2023 en 2024

Hoe evolueren de ontvangsten?

Impact op de belastingontvangsten volgt met vertraging

Vlaanderen

- Fiscaliteit

- Aanslagvoeten: heel weinig aanpassingen in 2022
- Mogelijk wel in 2023?

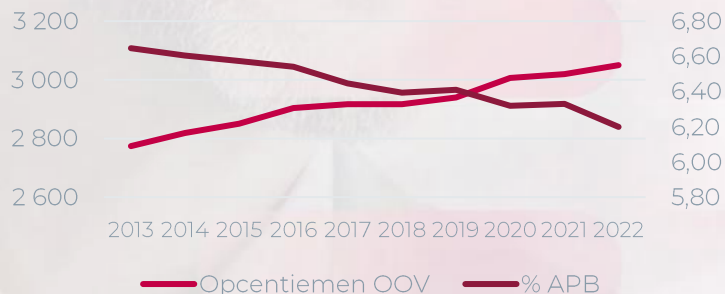
Hoe evolueren de ontvangsten?

Brussel

52%

• Fiscaliteit

	%	Evolutie (t.o.v. 2021)
Opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)	58%	+2,8%
Aanvullende belasting op de personenbelasting (APB)	17%	+3,0%
Lokale belastingen en overige	25%	+7,5%
Totale fiscale ontvangsten	100%	+3,9%

- **Lokale belastingen:** Terugkeer naar een 'normale evolutie' na de covidcrisis (vrijstellingen, effect van lockdown → vb.: taks op gebruik openbaar domein (+35%))
- **Evolutie contrasteert voor APB:** +3%
 - Gemeenten 1e gordel: -1,5%
 - Overige gemeenten : +6,0%
- Kunnen de ontvangsten evolueren?
 - **Basiseffect:** inflatie volgt pas bij ontvangsten N+1 (kadastrale inkomens) en in N+2 (Lonen)
 - **Aanslagvoeteffect:** verdere shift APB/OOV

Hoe evolueren de ontvangsten?

Impact op andere ontvangsten?

40%

• Fondsen en werkingssubsidies

- Gemeentefonds
- Werkingssubsidies
- Investeringsubsidies
- Vlaanderen: jaarlijkse evolutie +3,5% >>> inflatiebestendig?
- Indexatie? Impact in N+1?

12%

• Overige ontvangsten

- Dividenden?
- Inkomgeld / prestaties?
- GAS-boetes / parking

Hoe evolueren de ontvangsten?

Impact op andere ontvangsten?

Brussel

41%

- Fondsen en werkingssubsidies

- **Gemeentefonds**: aanpassing van de dotatie aan de gemeenten met inflatie (minstens met 2%) ?
- **Werkingssubsidies**:
 - Belangrijke positieve evolutie door regionale steun om het sectorakkoord te financieren (+33,8 miljoen EUR in 2022, inclusief aandeel van OCMW)
 - Aanpassing aan de inflatie naargelang het type subsidie in N+1

Hoe evolueren de ontvangsten?

Hebben gemeenten impact op de ontvangsten?

- Kortom:

- Zogenaamd “schaareffect” want indexatie van de inkomens volgt met 1 à 2 jaar vertraging
- Amper mogelijk om op KT (in 2022) al een effect te zien van ingrepen zoals hogere aanslagvoeten of tarieven
- Dit volstaat niet om de schok in 2022 op te vangen, maar deels wel in 2023 en 2024

⇒ Daarom zal de impact van de inflatieschok vooral te voelen zijn in 2022

⇒ En staat de gemeentebesturen een flinke bijstuuroefening te wachten deze maand/zomer om de schok te dempen

Wat zijn de gevolgen voor het
financieel evenwicht?

Wat zijn de gevolgen voor het financieel evenwicht?

- De inflatiedruk doet de uitgaven oplopen, terwijl de ontvangsten trager reageren
- Wat is de impact op de uitgaven in 2022 en dus ook op de marge en het resultaat?

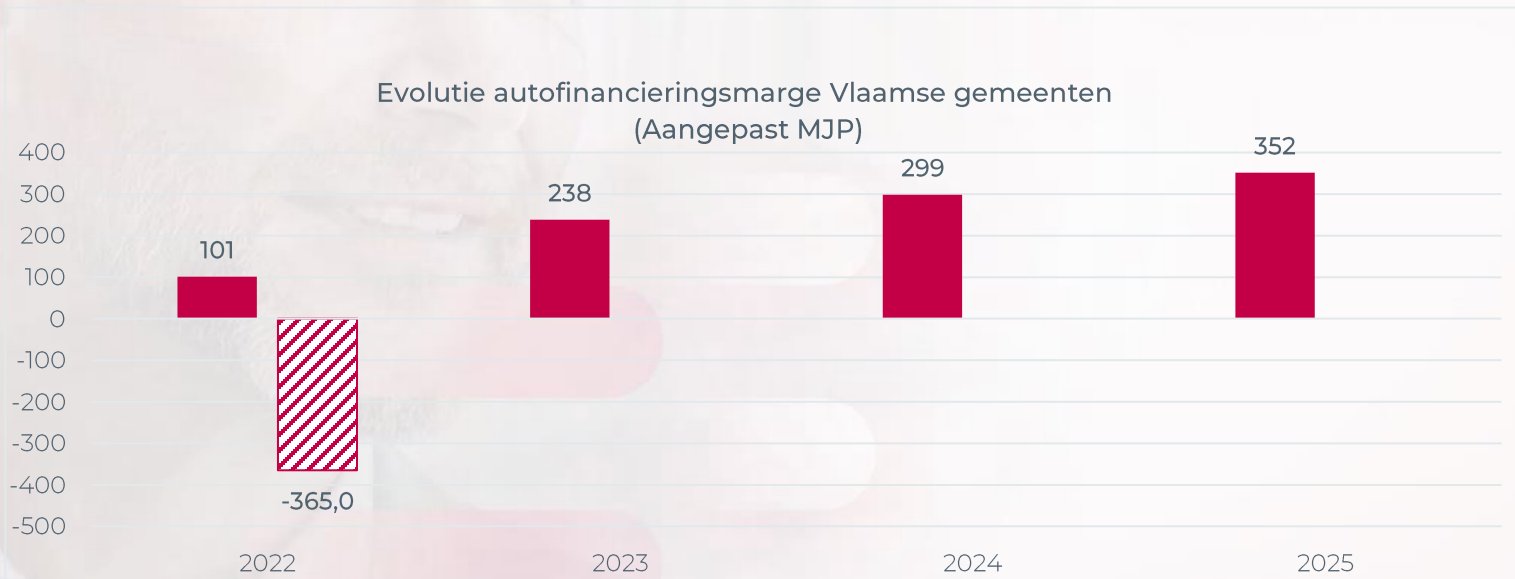
Wat zijn de gevolgen voor het financieel evenwicht?

Criterium voor evenwicht = Autofinancieringsmarge (AFM) in 2025 = of > nul

Belfius: simulatie >>> 465 miljoen euro extra uitgaven

AFM mag negatief zijn en gaat zonder aanpassing diep negatief in 2022

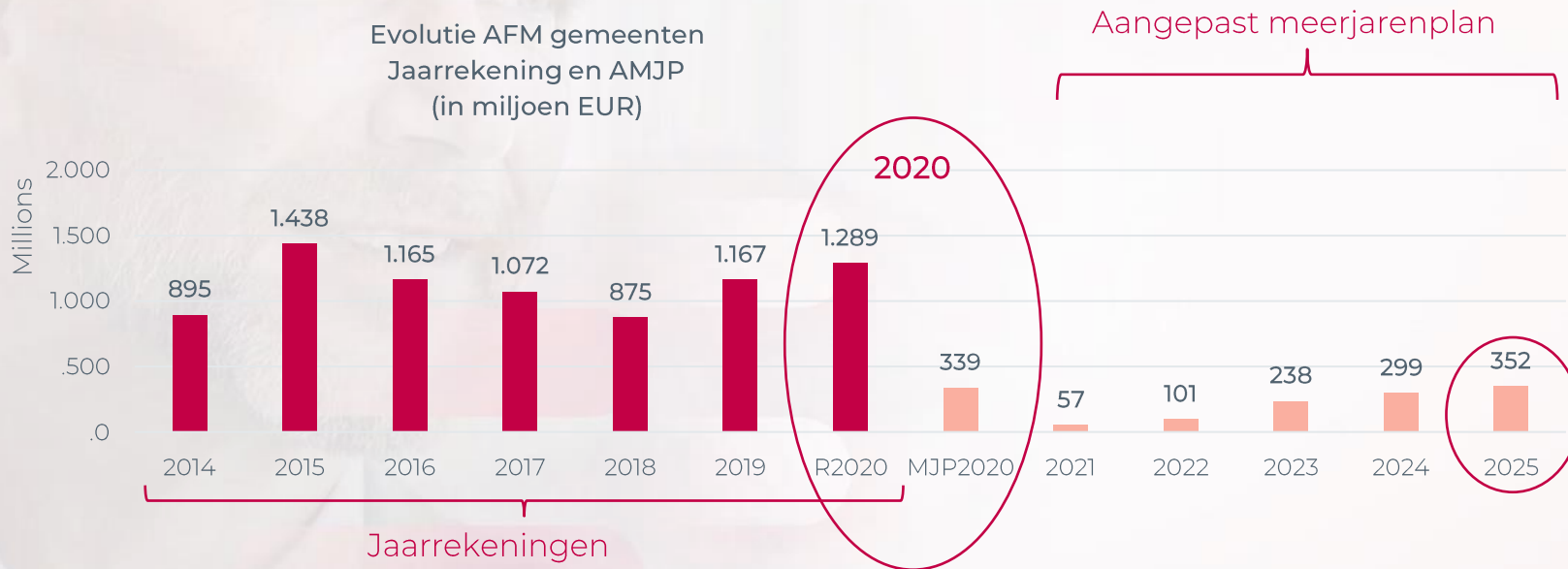
>>> Gemeenten zullen meerjarenplan aanpassen, zodat evenwicht AFM in 2025 behouden blijft

Wat zijn de gevolgen voor het financieel evenwicht?

Gemeenten zullen meerjarenplan aanpassen, zodat evenwicht in 2025 behouden blijft

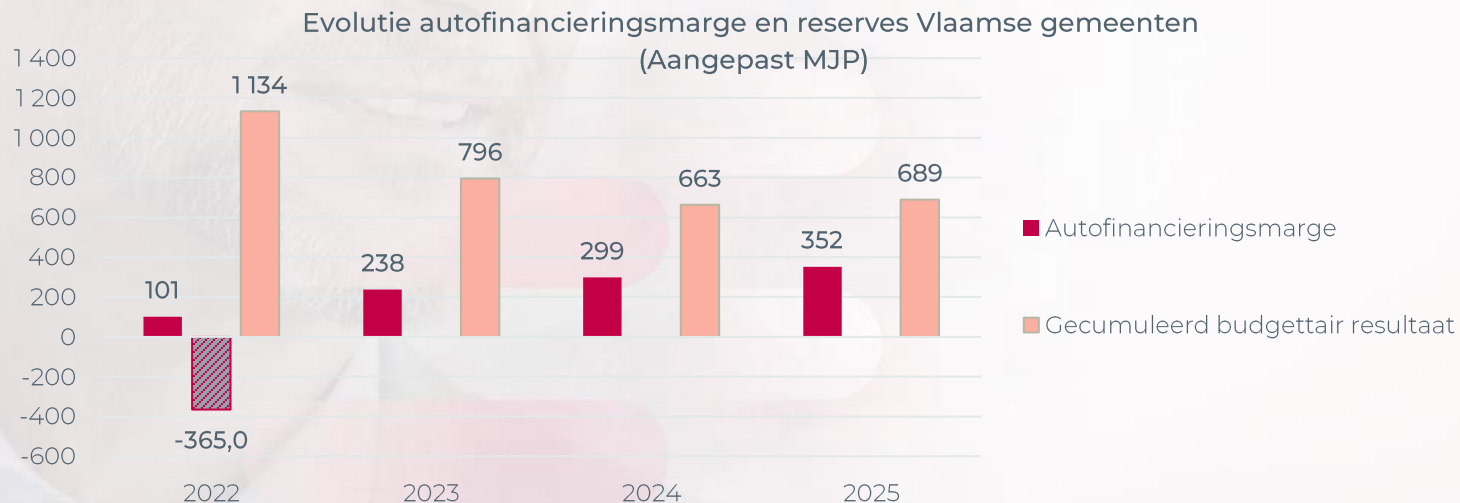
Echter blijkt die AFM-buffer telkens een pak groter in de jaarrekeningen dan gepland (vb.: 2020)

Wat zijn de gevolgen voor het financieel evenwicht?

Beschikken Vlaamse gemeenten over reserves?

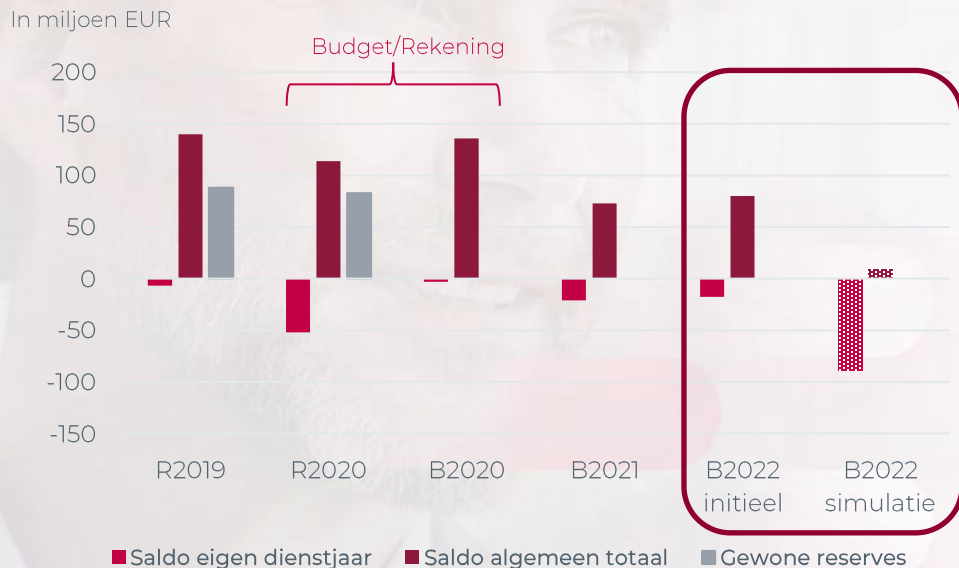
- Reserves = gecumuleerd budgettair resultaat
- Het gecumuleerd budgettair resultaat zal op termijn dalen, omdat de reserves worden gebruikt om te investeren
- Maar het meerjarenplan is slechts een raming, in realiteit komen de reserves hoger uit

Wat zijn de gevolgen voor het financieel evenwicht?

Brussel

→ Impact van de meeruitgaven (+92,5 mio EUR) op de saldi eigen dienstjaar en algemeen totaal?

- Impact op de begrotingen (-92,5 mio EUR) mogelijk groter dan de covidshock (-75 mio EUR)
- De financiële situatie van de Brusselse lokale besturen was al verzwakt door de covidcrisis en er is weinig reserve om deze nieuwe shock op te vangen
- 4 gemeenten keurden nog steeds hun begroting 2022 niet goed
- Weinig reserves
- Kan het Gewest uitzonderlijk soepelere begrotingsnormen voorzien?

Wat zijn de gevolgen voor het financieel evenwicht?

- De inflatiedruk doet de uitgaven oplopen, terwijl de ontvangsten trager reageren
- Impact op de uitgaven in 2022 en dus ook op de marge
- Investerings gebeuren deels met reserves
- Ondanks de pittige bijstuuroefening van het meerjarenplan die hen deze maand/zomer te wachten staat, zijn de meeste Vlaamse gemeenten **NIET ONGERUST**

Investeringsen

A close-up portrait of a middle-aged man with grey hair and a beard, looking slightly to the right with a thoughtful expression. The background is blurred.

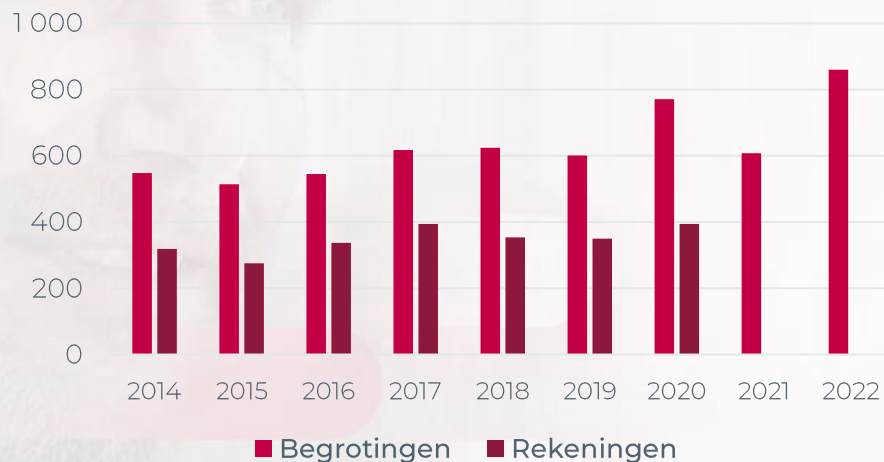
Kunnen de gemeenten hun
investeringsplannen realiseren?

- Investeringsvooruitzichten volgens de initiële begrotingen 2022 en het aangepaste meerjarenplan
- Impact van de economische context (Krapte op de arbeidsmarkt / prijsevolutie bouwmaterialen)

Kunnen de gemeenten hun investeringsplannen realiseren?

Brussel

- Het investeringsniveau van de Brusselse gemeenten blijft hoog, 860 miljoen euro gepland in 2022
- Met maar 19 gemeenten, kan slechts 1 groot project het gemiddelde sterk doen fluctueren

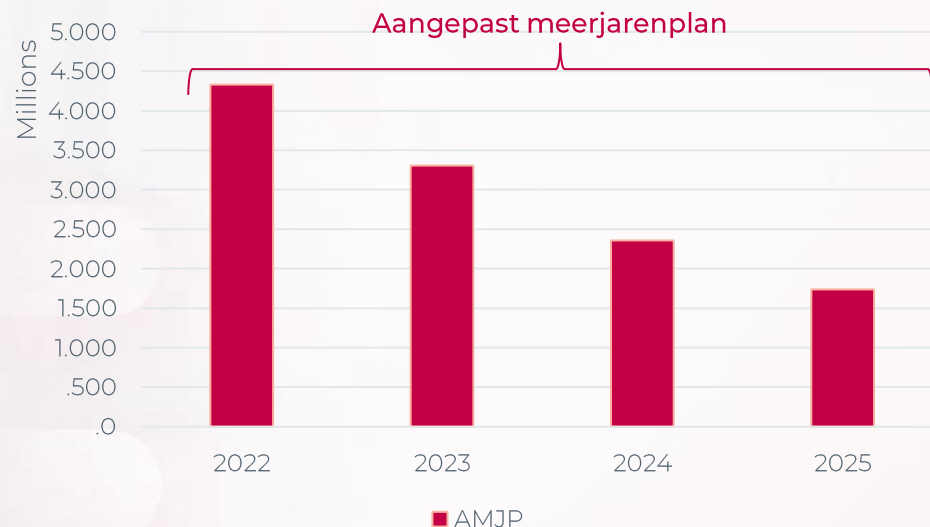
- De hogere bedragen vallen voor een deel te verklaren omdat investeringsprojecten om allerlei redenen niet steeds binnen het jaar worden uitgevoerd waarin ze gepland stonden => doorrollen budgetkredieten

Kunnen de gemeenten hun investeringsplannen realiseren?

Nog 11,7 miljard euro aan investeringen gepland voor periode 2022-2025

- Ja, als elk jaar 2 tot 3 miljard euro aan investeringen wordt gerealiseerd, zoals de voorbije jaren, dan is dit vooropgestelde investeringsvolume haalbaar.
- Tijdens de vorige periode (2014-2019) is er uiteindelijk meer geïnvesteerd dan oorspronkelijk gepland in 2014
- Investeren lukt wellicht wel **nominaal** in EUR, maar niet in aantal projecten, gezien de hogere kosten van bouwmaterialen

Evolutie investeringen (in miljoen EUR)

Kunnen de gemeenten hun investeringsplannen realiseren?

Nog 11,7 miljard euro aan investeringen gepland voor periode 2022-2025

Vlaanderen

- Welke investeringsplannen?

- Riolering
- Wegen
- Fietsinfrastructuur (subsidies)
- Duurzame investeringen voor de toekomst (energie-efficiëntie en klimaat)

Top 3

- Mobiliteit
- Cultuur en vrije tijd
- Algemeen bestuur

Prijs bouwmaterialen
+25% in 2022

Ook de relanceplannen (EU en regionaal) geven de investeringsprojecten van lokale besturen een BOOST

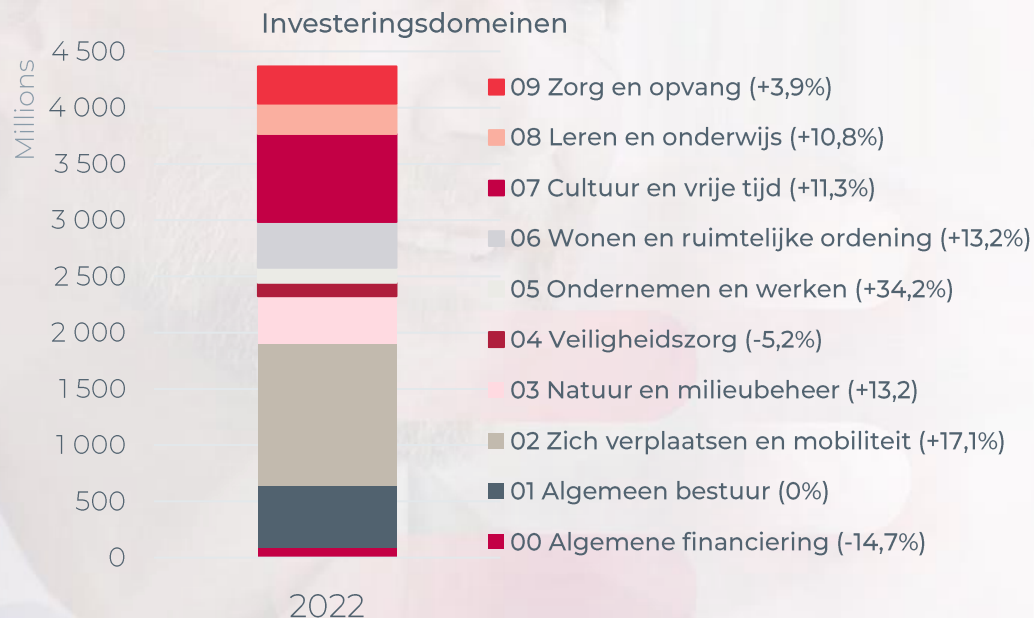
Kunnen de gemeenten hun investeringsplannen realiseren?

Vlaanderen

Rol van de gemeenten in de energietransitie

Gemeenten zijn bevoegd op veel domeinen.

Ze koppelen Lokale actieplannen aan SDG-indicatoren om duurzame ontwikkeling te kunnen monitoren

Kunnen de gemeenten hun investeringsplannen realiseren?

Rol van de gemeenten in de energietransitie

Lokale Financiën 2022

Lokale Financiën 2022